

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania O. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrzu
z udziałem zainteresowanych: S.R. i P.M. (P.M.)
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 20 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Katowicach z dnia 2 maja 2024 r., sygn. akt III AUa 508/22,

odrzuca skargę kasacyjną.

[i.t.]

Wyrokiem z 21 lutego 2022 r., VIII U 1277/21 Sąd Okręgowy w Gliwicach w punkcie 1 i 2 zmienił dwie decyzje z dnia 6 sierpnia 2021 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrzu i stwierdził, że zainteresowany S.R. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba wykonująca prace na podstawie umowy zlecenia u odwołującej w okresie od 1 czerwca 2020 r. do 30 czerwca 2020 r. oraz, że zainteresowany P.M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba wykonująca prace na podstawie umowy zlecenia u odwołującej w okresie od

1 lutego 2020r. do 31 lipca 2020 r. W punkcie 3 wyroku Sąd Okręgowy zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 2 maja 2024 r., III AUa 508/22 oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrzu od powyższego wyroku oraz zasądził od organu rentowego na rzecz O. spółki z o.o. w Z. kwotę 480 zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie art. 6 ust. 1 pkt. 4, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 1 i 3 k.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego rozstrzygnięcia: czy umowa zlecenia zawarta przez płatnika składek z ubezpieczonymi, która nie jest (okresowo) wykonywana stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, w świetle obowiązujących w tym zakresie przepisów, zgodnie z którymi tylko wykonywanie umowy zlecenia powoduje, że jest ona tytułem do ubezpieczenia.

Skarżący wskazał, że rozstrzygnięcia wymagają kwestie:

- czy możliwe aby ubezpieczony w okresach gdy nie wykonuje umowy zlecenia na rzecz płatnika składek podlegał do ubezpieczeń społecznych?

- czy zaprzestanie świadczenia pracy w oparciu o umowę zlecenia i pozostawanie jedynie w gotowości do świadczenia pracy, uprawnia ubezpieczonych do posiadania tytułu do ubezpieczeń społecznych, jakim jest niewykonywana umowa zlecenia ?

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, w ten sposób, że sąd oddalił odwołania od decyzji z dnia 6 sierpnia 2021 r., o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w

postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych oraz o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach jej podstaw. Skarga kasacyjna organu rentowego sporządzona i wniesiona przez pełnomocnika procesowego została skonstruowana w sposób uniemożliwiający nadanie jej biegu, a także jej merytoryczne rozpoznanie.

Postępowanie kasacyjne jest w ramach postępowania cywilnego postępowaniem nader sformalizowanym, co wymaga od jego uczestników spełnienia określonych warunków, by doszło do rozpoznania tego środka zaskarżenia. Jednym z nich są elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej, które podlegają badaniu na każdym etapie, w tym również po przyjęciu jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości, czy w części (pkt 1) oraz wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Skarżący musi zatem jasno i jednoznacznie wskazać, czy zaskarża orzeczenie w całości, czy w części, a jeżeli w części, to jaką część tego orzeczenia obejmuje skargą kasacyjną. Określenie to powinno być precyzyjne i nie może budzić wątpliwości, ponieważ Sąd Najwyższy nie może uchylić ani uchylić i zmienić niezaskarżonej części orzeczenia sądu drugiej instancji, nawet jeżeli zapadło ono z pogwałceniem istotnych przepisów prawa, gdyż jest związany granicami zaskarżenia, a więc zakresem zaskarżenia i jego wnioskami (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). W zgodzie z zakresem zaskarżenia winien być sformułowany wniosek kasacyjny, o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia w całości, lub w części. Ponadto w zgodzie z podanym zakresem zaskarżenia, w sprawach o prawa majątkowe, pozostawać musi wskazana przez skarżącego wartość przedmiotu zaskarżenia

(art. 398⁴ § 3 k.p.c.; postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 października 2007 r., V CSK 309/07, OSNC-ZD 2008 nr 3, poz. 81; z 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12, LEX nr 1222166; z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 64/13, LEX nr 1331309; z 24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16, LEX nr 2095811; z 9 marca 2021 r., II CSK 406/20, LEX nr 3219998; 15 stycznia 2025 r., III USKP 70/24, LEX nr 3822410). Nie ulega wątpliwości, że w logicznym związku z zakresem zaskarżenia muszą pozostać podstawy kasacyjne wraz ze sformułowanymi w nich zarzutami naruszenia prawa oraz ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Skarga kasacyjna pełnomocnika organu rentowego nie spełnia powyższych wymagań. Pozwany określając w skardze zakres zaskarżenia wskazał, że zaskarża wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, ale wniósł tylko o „zmianę zaskarżonego wyroku, w ten sposób, że Sąd oddali odwołania”, a więc w zakresie, który nie podlegał rozpoznaniu i nie mógł zostać uwzględniony a faktycznie w tym przedmiocie rozstrzygnięty.

W skardze brak zatem podstawowej korelacji między zakresem zaskarżenia a zakresem wniosku kasacyjnego, co musi skutkować odrzuceniem skargi a limine. Bezwzględny wymogi formalnym skargi kasacyjnej jest, aby zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub o uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane, przy czym brak tej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi (zob.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 października 2007 r., V CSK 309/07; z 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12; z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 64/13; z 24 kwietnia 2013 r., III CSK 77/13; z 24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16; z dnia 22 września 2022 r., I CSK 3819/22, z 10 stycznia 2024 r., III USK 46/23, LEX nr 3652231). Zwiększony stopień formalizmu procesowego koresponduje z przewidzianym w postępowaniu kasacyjnym obowiązkowym zastępstwem stron przez adwokatów lub radców prawnych (art. 87¹ k.p.c.) oraz charakterem prawnym skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia o publicznoprawnych funkcjach.

Sposób sporządzenia analizowanej skargi kasacyjnej nie realizuje wymogów zawartych w art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c., czyli wymagań konstrukcyjnych, bez których spełnienia środek taki nie jest skargą i z tego względu braki te nie podlegają

uzupełnieniu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2024 r., I USKP 42/23, Legalis nr 3040527; postanowienie Sądu Najwyższego z: 18 stycznia 2006 r., II CSK 161/05, Legalis nr 173915; 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12, Legalis nr 544671; 13 stycznia 2012 r., I CSK 210/11, Legalis nr 480463). Prawidłowo skonstruowana skarga kasacyjna powinna obejmować całkowicie jasne, jednoznaczne i zrozumiałe określenie elementów wskazanych w art. 398⁴ § 1 i 3 k.p.c.

Skarga kasacyjna powinna być sporządzona tak, by nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych dla Sądu Najwyższego. Wskazane wyżej elementy skargi mają dla tego środka istotny, konstrukcyjny sens. Stabilność orzeczeń sądowych stanowi istotną dla systemu prawa wartość, a zatem konieczne jest, by organ dokonujący ingerencji, miał jasno i precyzyjnie wyznaczone pole działania. Uznanie skargi kasacyjnej niespełniającej wspomnianych wymagań za dopuszczalną prowadziłoby do konieczności autonomicznego ustalania przez Sąd Najwyższy granic, w jakich może ona ingerować w prawomocne orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2022 r., I CSK 1563/22, Legalis nr 2728182). Zakres zaskarżenia nie może być uzupełniany założeniem sądu, że odpowiada on wskazanemu przez stronę we wniosku zakresowi uchylenia orzeczenia. Określenie zakresu zaskarżenia oraz wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia stanowi bowiem przedmiot odrębnych wymogów formalnych skargi kasacyjnej, co oznacza, że strona powinna w obu tych kwestiach odrębnie sformułować własne stanowisko (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2021 r., II CSK 405/21, Legalis nr 2671682).

Skarga kasacyjna organu rentowego nie spełnia zatem podstawowego wymogu korelacji między zakresem zaskarżenia a zakresem wniosku kasacyjnego. Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że skarga kasacyjna nie spełnia konstrukcyjnych wymagań przewidzianych w art. 398 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c., co prowadziło do jej odrzucenia na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p., o czym orzeczono, jak w sentencji.

[i.t.]

[a.ł.]

